

Prawo Pracy

w orzeczeniach Sądu Najwyższego

NUMER SPECJALNY

Zatrudnianie kadry kierowniczej

W TYM NUMERZE M.IN.:

Menedżer – czyli kto

Wśród pracowników stanowiących w firmie kadre kierowniczą wyróżnia się dwie podstawowe kategorie:

- osoby zarządzające w imieniu pracodawcy zakładem pracy oraz
- kierowników wyodrębnionych komórek organizacyjnych firmy.

KTO TO JEST OSOBA ZARZĄDZAJĄCA ZAKŁADEM?

Pracownicy zarządzający w imieniu pracodawcy zakładem pracy to:

- pracownicy kierujący jednoosobowo zakładem (niezależnie od nazwy stanowiska, np. dyrektor, prezes, kierownik),
- zastępcy pracowników kierujących jednoosobowo zakładem,
- pracownicy wchodzący w skład kolegiального organu zarządzającego zakładem (np. członkowie zarządu spółek kapitałowych),
- główni księgowi.

Uwaga! Jeśli dana osoba nie zarządza w imieniu pracodawcy zakładem pracy, a jedynie na podstawie art. 3¹ kp została wyznaczona do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy w imieniu pracodaw-

cy, to nie może być traktowana jak osoba zarządzająca (patrz: wyrok SN z 20 maja 1998 r., I PKN 131/98).

Przykład:

W spółce z o.o. zarząd przyznał uprawnienie do dokonywania za pracodawcę czynności z zakresu prawa pracy Annie Kowalskiej, zatrudnionej w dziale kadr jako specjalista ds. kadrowych.

Anna Kowalska, jako osoba działająca obok zarządu w spółce i uprawniona do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy, nie będzie jednak osobą zarządzającą w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy. Osobą zarządzającą nie będzie

Szczególne warunki zatrudnienia kadry kierowniczej 2

- Na jakiej podstawie można zatrudnić kadre kierowniczą?
- Jakie obowiązki mają kierownicy?
- Jak najlepiej zabezpieczyć się przed ujawnieniem przez kierownika tajemnic Twojej firmy?
- Sposoby motywowania kierowników

Czas pracy – szczególne regulacje 6

- System zadaniowy – najlepszy
- Jak prawidłowo rozliczać czas pracy osób zarządzających?
- Czy kierownik jednostki organizacyjnej pracodawcy ma prawo do zapłaty za nadgodziny?
- Ewidencja czasu pracy – jak ją prowadzić dla kadry kierowniczej

Wynagrodzenia – dodatek funkcyjny 8

- Czy dodatek funkcyjny jest świadczeniem obowiązkowym?
- Jak można ukształtować prawo do tego dodatku?

Wypowiedzenie – szczególne przyczyny wypowiedzenia 8

- Czy kierownika można zwolnić za brak umiejętności organizacyjnych?
- Jaką sankcję zastosować wobec kierownika-mobbera?
- Czy kierownik werbujący pracowników do przejścia do konkurencji zasługuje na wypowiedzenie?

Szanowni Państwo,

kierownicy mają w firmie specyficzne obowiązki i uprawnienia. Przykładowo stosuje się do nich nieco inne regulacje dotyczące czasu pracy. Z reguły obowiązują ich także korzystniejsze warunki zatrudnienia (np. dodatkowe bonusy). Wielu kadrowych wciąż gubi się w tych odrębnościach, zwłaszcza że kierownicy też dzielą się na dwie kategorie.

Postanowiliśmy zatem w specjalnym wydaniu miesięcznika „Prawo pracy w orzeczeniach Sądu Najwyższego” uporządkować dla Państwa informacje w tym temacie. Znajdziecie w nim Państwo m.in. odpowiedzi na pytania:

- Którym kierownikom nie przysługuje dodatek za pracę w nadgodzinach?
- Jak możecie się chronić przed wydotaniem się na zewnątrz cennych dla firmy informacji posiadanych przez kierownika?
- Jak można uzasadnić wypowiedzenie umowy kierownikowi?
- Za co i w jakim stopniu odpowiada osoba zajmująca stanowisko kierownicze?

Dominik Wajda

ekspert Sądu Najwyższego,

konsultant merytoryczny „Prawa pracy w orzeczeniach Sądu Najwyższego”

również osoba wyznaczona do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy przez pracodawcę będącego osobą fizyczną.

Do pracowników zarządzających nie zalicza się też kierowników wydzielonych organizacyjnie lub geogra-

ficznie jednostek wewnętrznych (patrz niżej), nawet jeżeli potocznie u pracodawcy nazywane są zakładami (np. kierownik magazynu firmy na obrzeżach miasta). Jeżeli jednak wyodrębnione jednostki mają status odrębnego pracodawcy w rozumieniu art. 3 kp, to również ich przedstawiciele będą

mogli być traktowani jako osoby zarządzające zakładem pracy.

Nie są natomiast pracownikami zarządzającymi menedżerowie średniego i niższego szczebla, nawet jeśli zarządzają pewną liczbą pracowników w zakresie np. projektu, działu, grupy pracowniczej.

KTO TO JEST KIEROWNIK WYODRĘBNIONEJ KOMÓRKI ORGANIZACYJNEJ PRACODAWCY?

▼ Liczy się struktura organizacyjna...

Kodeks pracy nie definiuje pojęcia „kierownicy wyodrębnionych jednostek organizacyjnych”. Przyjmuje się jednak, że istotne znaczenie ma „wyodrębnienie” danej jednostki w strukturze organizacyjnej zakładu, czyli przyznanie jej pewnej autonomii oraz przypisanie do niej pewnych stałych zadań. Powinno to mieć pokrycie w aktach organizacyjnych danej jednostki. Natomiast nie mają istotnego znaczenia takie kwestie, jak nazwa stanowiska, liczba podległych pracowników czy rodzaj powierzonych zadań.

WSKAZÓWKA

Wykaz stanowisk kierowniczych warto ustalić w układzie zbiorowym pracy lub regulaminie pracy albo w umowie lub statucie spółki. Przykładowo, takimi stanowiskami mogą być kierownicy biur czy działów w zakładzie (np. działu sprzedaży, produkcji itp.).

▼ ...oraz wykonywana praca

Pracownikiem na stanowisku kierowniczym jest osoba, której głównym zadaniem jest organizowanie i kierowanie procesem pracy podległych pracowników.

Jeżeli więc pracownik wprawdzie kieruje wyodrębnioną komórką organizacyjną pracodawcy, ale oprócz kontroli i nadzorowania czynności pracowników **wykonuje też pracę na równi z podwładnymi**, to nie zajmuje stanowiska kierowniczego, nawet jeśli wzmianka o tym pojawi się w umowie o pracę (patrz: wyrok SN z 13 stycznia 2005 r., II PK 114/04).

Przykład:

Określenie w umowie o pracę, że pracownik zostaje zatrudniony na stanowisku kierownika zmiany, nie daje podstawy do uznania, iż pracownik zajmuje stanowisko kierownicze w rozumieniu Kodeksu pracy. Nie kieruje on bowiem jednostką organizacyjną wyodrębnioną w strukturze organiza-

cyjnej zakładu pracy, zgodnie z obowiązującymi aktami organizacyjnymi zakładu pracy. Umowa o pracę nie należy do takich aktów, a ponadto „zmiana robocza” nie może być wyodrębnioną jednostką organizacyjną zakładu pracy. Stanowiskiem kierowniczym nie jest też np.:

- *stanowisko „kierownika utrzymania ruchu”, jeżeli wykonuje on czynności takie same jak pozostali pracownicy,*
- *stanowisko „brygadzysty” – jeśli jest to osoba zarządzająca zespołem pracowników powołanym do wykonania określonego zadania.*

Zdaniem Sądu Najwyższego

Niezależnie od regulacji wewnątrzzakładowych, dla uznania pracownika za członka kadry kierowniczej istotna jest treść faktycznych obowiązków pracownika.

Wyrok SN z 8 czerwca 2004 r., III PK 22/04

Szczególne warunki zatrudnienia kadry kierowniczej

PODSTAWA ZATRUDNIENIA

▼ Dla prezesa kontrakt albo umowa o pracę...

W przypadku osób zarządzających zakładem pracy (dyrektorów, prezesów) możliwe są dwie formy zatrudnienia:

- umowa o pracę lub
- umowa cywilnoprawna – w tym coraz częściej stosowany kontrakt menedżerski, czyli umowa o zarządzanie przedsiębiorstwem. Osoba zatrudniona na takiej podstawie **nie jest pracownikiem** i nie korzysta z praw pracowniczych gwarantowanych przez Kodeks pracy. Umowa

taka musi być jednak sformułowana w sposób jednoznacznie wskazujący na jej cywilnoprawny charakter. W kontrakcie menedżerskim nie powinno być więc postanowień, które są właściwe dla umowy o pracę. W szczególności **nie może się znajdować w nim zapis o podporządkowaniu** menedżera w wykonywaniu swych zadań przełożonym.

Ważne! Jeśli w kontrakcie menedżerskim znajdują się zapisy typowe dla umów o pracę (np. określone godziny pracy, miejsce pracy, a szczególnie – obowiązek wykonywania poleceń

przełożonych), to w razie sporu sąd pracy może zakwalifikować kontrakt jako umowę o pracę. A wówczas do takiej osoby będą miały zastosowanie przepisy Kodeksu pracy.

▼ ...a dla kierownika liniowego umowa o pracę

W przypadku kierowników wyodrębnionych jednostek zakładu pracy najczęstszą formą zatrudnienia jest umowa o pracę. Natomiast może ona zawierać elementy dodatkowe, związane ze specyfiką pracy na stanowisku kierowniczym.